

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kaip kreiptis į teismą?**Kaip kreiptis į teismą?**

Slovakija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Atsakymą į šį klausimą taip pat žr. skirsnyje „Alternatyvus ginčų sprendimas. Slovakija“

Ne visus ginčus būtinai reikia spręsti teisme. Šalys pirmiausia turėtų pabandyti taikiai susitarti ir rasti abiem šalims priimtina kompromisą. Kita galimybė – ginčą spręsti tarpininkavimo būdu. Tarpininkavimas yra neteisminė veikla, kai jame dalyvaujantys asmenys savo ginčą, kylantį iš sutartinių ar kitų teisinių santykių, sprendžia padedant tarpininkui. Šalims rekomenduojama į teismą kreiptis tik išnaudojus visus alternatyvius ginčų sprendimo būdus arba tais atvejais, kai siekiama gauti tikslią šalių padėties, jų teisių ir tarpusavio atsakomybės apibrėžtį.

Tam tikromis Arbitražo įstatyme (slovak. *zákon o rozhodcovskom konaní*), su pakeitimais, išdėstytais sąlygomis arbitražo teismas gali priimti sprendimus bylose, susijusiose su:

- a) turtinių ginčų, kylančių iš vidaus ir tarptautinių komercinių ir civilinių santykių, sprendimu, jeigu arbitražo vieta yra Slovakijos Respublikoje;
- b) vidaus ir užsienio arbitražo sprendimų pripažinimu ir vykdymu Slovakijos Respublikoje.

Jeigu teismo procese nagrinėjamo ginčo rūšis nėra viena iš tų, kurioms netaikomas Arbitražo įstatymas, proceso šalys teismine arba neteismine tvarka gali susitarti toliau ginčą nagrinėti arbitraže. Šis susitarimas turi apimti arbitražinį susitarimą. Teismui pristatytas toks susitarimas turi ieškinio atsiėmimo ir atsakovo sutikimo su šiuo atsiėmimu poveikį, kaip numatyta Civilinių ginčų proceso kodekse (slovak. *Civilný sporový poriadok*, CCAP).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Remiantis Civilinių ginčų proceso kodeksu, teise nebegalima pasinaudoti dėl senaties termino, jeigu ja nebuvo pasinaudota per teisės aktais nustatytą laiką. Senaties terminai ieškiniui pateikti skiriasi, priklausomai nuo bylos.

Įstatyminiai senaties terminai yra nustatyti teisės aktais. Bendras senaties terminas yra treji metai, jis pradedamas skaičiuoti pirmąją dieną, kurią galima įgyvendinti savo teisę.

Teismas į pasinaudojimo teise senaties terminą atsižvelgia tik skolininko siūlymu. Jeigu skolininkas, remdamasis senaties terminu, prieštarauja teisės įgyvendinimui, kreditoriui negali būti leidžiama įgyvendinti savo teisės.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. skirsnį „Kuriame teisme galima pateikti ieškinį? Slovakija“

Teismų įgaliojimai nagrinėti tam tikras bylas išdėstyti Europos Sąjungos teisės aktuose – reglamentuose, tarptautinėse daugiašalėse ar dvišalėse konvencijose, o jų nesant – nacionalinėse teisės aktuose, kuriais reglamentuojama teisės kolizija.

Taisyklės, kuriose išdėstyti Slovakijos teismų įgaliojimai, nacionaliniu lygmeniu yra nustatytos Įstatymu Nr. 97/1963 dėl tarptautinės privatinės ir procesinės teisės (slovak. *Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Remiantis pagrindine taisykle, Slovakijos teismai turi jurisdikciją, jeigu asmens, kuriam adresuojamas pareiškimas (ieškiny), gyvenamoji vieta arba registruotoji buveinė yra Slovakijos Respublikoje, o turtinių teisių atveju – jeigu jis šalyje turi turto. Papildomose nuostatose nurodomos sąlygos, kuriomis Slovakijos teismai turi jurisdikciją. Sutartiniuose santykiuose šalys jurisdikciją gali nustatyti sutartimi. Tam tikrais atvejais Slovakijos teismai turi išimtinę jurisdikciją, pavyzdžiui, procese, susijusiam su daiktinėmis (lot. *in rem*) teisėmis į Slovakijoje esantį nekilnojamąjį turtą, taip pat su Slovakijoje esančio nekilnojamojo turto nuoma, arba procese, susijusiam su patentų, prekių ženklų, dizaino ir kitų teisių registracija ar galiojimu.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. skirsnį „Kuriame teisme galima pateikti ieškinį? Slovakija“

Remiantis Civilinių ginčų proceso kodeksu, jurisdikciją nagrinėti bylą turi šalies, kuriai pateikiamas ieškiny (atsakovo), bendrosios kompetencijos teismas, jeigu nenustatyta kitaip. Asmens (piliečio) bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra to piliečio gyvenamoji vieta, o jeigu jis gyvenamosios vietos neturi – teismas, kurio apylinkėje jis gyvena; juridinio subjekto bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra juridinio subjekto registruotoji būstinė, o jeigu tai – užsienio juridinis subjektas, tada jo bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra subjekto organizacinis padalinys. Valstybės bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje įvyko aplinkybės, lėmusios teisę, dėl kurios pateiktas reikalavimas. Bendrosios kompetencijos teismas komercinėse bylose yra apylinkės, kurioje yra atsakovo registruotoji būstinė, teismas, o jeigu atsakovas registruotosios būstinės neturi, tada tai yra teismas, kurio apylinkėje atsakovas vykdo verslą. Jeigu atsakovas verslo vietos neturi, jo bendrosios kompetencijos teismas yra teismas, kurio apylinkėje yra atsakovo gyvenamoji vieta.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. skirsnį „Kuriame teisme galima pateikti ieškinį? Slovakija“

Pagrindinė taisyklė materialinei jurisdikcijai nustatyti išdėstyta Civilinių ginčų proceso kodekso 12 straipsnyje. Pirmąja instancija jurisdikciją paprastai turi apylinkės teismas (slovak. *okresný súd*). Apygardos teismas (slovak. *krajský súd*) pirmąja instancija bylą nagrinėja tik konkrečiais atvejais, pavyzdžiui, kai ginčas susijęs su trečiaja šalimi arba asmenimis, turinčiais diplomatinį imunitetą ir prerogatyvas, jeigu ginčas priklauso Slovakijos Respublikos teismų jurisdikcijai. Įstatyme Nr. 371/2004 dėl teismų buveinių ir apylinkių Slovakijos Respublikoje (slovak. *Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodech súdov Slovenskej republiky*) reglamentuojama jurisdikcija, kurią turi registruoti teismai, bankroto teismai, susitarimų teismai, įsakomųjų vekselių ir čekių teismai, teismai, nagrinėjantys bylas, susijusias su pramoninės apsaugos objektais ir apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos, teismas, nagrinėjantis su akcijų biržos sandoriais susijusias bylas, teismas, atsakingas už nepilnamečių globos reikalus, ir teismas, atsakingas už teisinę pagalbą finansinio nepritekliaus atvejais.

Sprendžiant, kuris Slovakijos Respublikos teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą, ginčo suma neturi reikšmės.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Slovakijos Respublikoje civiliniame procese neprivaloma būti atstovaujama advokato.

Teisės aktuose nustatyta, kad advokatas privalo atstovauti šaliai tam tikrų rūšių procese, pvz., bankroto bylose, bylose dėl konkurencijos apsaugos, nesąžiningos konkurencijos, intelektinės nuosavybės teisių ir specialiajame apeliaciniame procese (Civilinių ginčų proceso kodekso 420 straipsnis).

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Kaip numatyta Civilinių ginčų proceso kodekso 125 straipsnio nuostatomis, pareiškimą galima pateikti tik raštu, popierine ar elektronine forma. Elektroniniu būdu pateiktas pareiškimas vėliau per 10 dienų privalo būti pristatytas popierine forma, priešingu atveju pareiškimas paliekamas nenagrinėtu. Popierine forma pateiktas pareiškimas turi būti pristatytas reikiamu egzempliorių skaičiumi.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Kadangi šalių padėtis civiliniame teismo procese yra lygi, ieškinyms nebūtinai turi būti pateiktas slovakų kalba. Šalys turi teisę teismo posėdyje vartoti savo gimtąją kalbą arba kitą kalbą, kurią jos supranta. Teismas privalo joms užtikrinti vienodas galimybes naudotis savo teisėmis, t. y. taip pat teisėmis į vertimą raštu ir žodžiu. Pareiškimą galima pateikti raštu, popierine arba elektronine forma.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Iš anksto nustatytą ieškinio (prašymo pradėti procesą) pateikimo formų nėra.

Bendrieji reikalavimai išdėstyti Civilinių ginčų proceso kodekso 127 straipsnyje. Ieškinyms turi būti pasirašytas ir turi būti aiškiai nurodyta, kuriam teismui jis adresuojamas, kas jį teikia, su koku klausimu jis susijęs ir ko juo siekiama. Pareiškimas turi būti pateiktas reikiamu egzempliorių ir priedėlių skaičiumi, kad vienas egzempliorius liktų teismui ir kad prireikus kiekviena šalis gautų po vieną pareiškimo ir priedėlių egzempliorių. Jeigu šalis reikiamo egzempliorių ir priedėlių skaičiaus nepateikia, teismas šalies lėšomis padaro kopijas. Jeigu pareiškimas susijęs su jau nagrinėjama byla, tarp reikalaujamų duomenų turi būti nurodytas bylos numeris.

Ieškinyje ne tik turėtų būti išdėstyta bendruosiuose reikalavimuose nurodyta informacija, bet ir turėtų būti nurodyti šalių arba jų atstovų vardai ir pavardės, jei įmanoma – taip pat gimimo datos, telefonų numeriai, gyvenamųjų vietų adresai; informacija apie jų pilietybės šalį; turėtų būti tiksliai aprašyti lemiami faktai ir išdėstyti įrodymai, kuriais remiasi ieškovas; ir aiškiai nurodyta, ko siekia ieškovas. Jeigu šalis yra juridinis subjektas, ieškinyje turi būti nurodytas pavadinimas arba įmonės pavadinimas, registruotoji būstinė ir identifikacinis numeris, jeigu toks yra priskirtas. Jeigu šalis yra užsienio subjektas, prie ieškinio turi būti pridėtas išrašas iš įmonių registro ar kokio nors kito registro, kuriame yra užregistruotas užsienio subjektas. Jeigu šalis yra verslą vykdančio fizinis asmuo, ieškinyje turi būti nurodytas verslo subjekto pavadinimas, registruotoji būstinė ir identifikacinis numeris, jeigu toks yra priskirtas. Jeigu šalis yra valstybė, ieškinyje turi būti nurodyta valstybė ir atitinkama valstybei atstovaujanti jos valdžios institucija.

Siekiant, kad teismo procesas būtų lankstesnis, ir siekiant padėti proceso šalims, Slovakijos Respublikos teisingumo ministerijos (slovak. *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) interneto svetainėje pateikti atrinktų ieškininių, kuriais pradedamas procesas, pavyzdžiai (formos). Pavyzdį galima atsisiųsti ir jį užpildyti. Formoje ieškoviui tiksliai nurodomi dalykai, kuriuos reikia įrašyti. Formą galima siųsti užpildytą ir nepasirašytą arba pasirašytą sertifikuotu elektroniniu parašu, kuriam naudojamas patvirtintas sertifikatas. Jeigu ieškovas pareiškimą siunčia be sertifikuoto elektroninio parašo, jis privalo šį pareiškimą papildyti popierine forma pateiktu variantu.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesť? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Už ieškinio pateikimą imamas teismo mokestis. Teismo mokesť turi sumokėti ieškinį teikianti šalis (pareiškėjas arba ieškovas), jeigu ši prievolė sumokėti teismo mokesčius nebuvo panaikinta jos prašymu ir jeigu ji pagal teisės aktus nėra atleista nuo šio mokesčio sumokėjimo. Mokesčio suma nustatyta teismo mokesčių sąrašė, išdėstyta kaip Įstatymo Nr. 71/1992 dėl teismo mokesčių ir mokesčio už išrašą iš nuosprendžių registro (slovak. *Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*) priedas. Mokesčio suma yra nurodyta mokesčių sąrašė kaip mokesčių bazės procentinė dalis arba kaip konkreti suma. Teismo mokestis mokamas teikiant ieškinį. Jeigu mokestis nebuvo sumokėtas tada, kai jis buvo mokėtinas – prašymo pradėti procesą pateikimo metu, teismas nurodo mokėtojui sumokėti mokesť per teismo nustatytą terminą, paprastai per dešimt dienų nuo raginimo įteikimo; jeigu, nepaisant raginimo, mokestis per nustatytą laiką nesumokamas, teismas procesą sustabdo. Raginime mokėtojas turi būti informuojamas apie mokesčio nesumokėjimo padarinius.

Slovakijos Respublikoje civiliniame procese neprivaloma būti atstovaujama advokato.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Taip pat žr. skirsnį „Teisinė pagalba. Slovakija“.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyms laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyms pareikštas tinkamai?

Ieškinyms laikomas pateiktu tą dieną, kurią jis užregistruojamas teisme. Teismas ieškoviui suteikia patvirtinimą, kad jo ieškinyms yra pateiktas ir įrašytas į teismo registrą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Teismas prašo šalį iki teismo nustatyto termino, kuris turi būti ne trumpesnis kaip dešimt dienų, papildyti arba ištaisyti neteisingą, ne iki galo parengtą arba nesuprantamą pareiškimą. Kitų pareiškimų, kurių turiniu nepateikiami būtinieji prašymo pradėti procesą duomenys, jeigu jie tinkamai neištaisomi ar nepapildomi, teismas nenagrinėja.

Šalys ir jų atstovai turi teisę susipažinti su teismo byla ir daryti jos išrašus, kopijas ir fotokopijas arba gali paprašyti teismo už tam tikrą užmokesť padaryti bylos fotokopijas.

Rengdamasis posėdžiui, teismas respondentui (atsakovui) įteikia prašymą pradėti procesą (ieškinį) kartu su ieškiniu ir jo priedėlių egzemplioriumi. Šis įteikimas atliekamas asmeniškai, šalims turi būti duodami tinkami nurodymai. Teismas ieškoviui nedelsdamas nusiunčia respondento pareiškimą. Jeigu tai būtina pagal dalyko pobūdį arba bylos aplinkybes, teismas, priimdamas rezoluciją, gali įpareigoti respondentą pateikti savo rašytinį pareiškimą šiuo klausimu, o jeigu jis visiškai nesutinka su ieškiniu, savo pareiškime nurodyti faktus, kurie yra lemiami jo pozicijai apginti, pridėti dokumentus, kuriais jis remiasi, ir nurodyti įrodymus, kuriais pagrindžiami jo teiginiai. Teismas nustato terminą šiam pareiškimui pateikti.

Jeigu Civilinių ginčų proceso kodekse ar kitame konkrečiame teisės akte nenumatyta kitaip, teismas skiria posėdį bylai nagrinėti, į kurį jis sušaukia šalį ir kitus dalyvius, kurių dalyvavimas yra būtinas.

Paskutinis naujinimas: 16/02/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.